

FÜGGETLEN UJSÁG

POLITIKAI, GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,

A „MAGYAR GAZDASZÖVETSÉG“ KÖZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA.

MEGJELEN MINDEN VASARNAP.

Egészévre . . . . . 2 frt 80 kr.
Félévre . . . . . 1 „ 30 „
Negyedévre . . . . . 70 „
Egyes szám ára 6 krajczár.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos

ZSITVAY NÁNDOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

IX. ker., Üllői-út 25. szám. (Köztelék).

Lauka Gusztáv.

Csak kevesen vannak már életben abból a fiatal irói nemzedékből, mely a negyvenes évek elején vállvetve dolgozott azon, hogy a magyar nemzeti irodalmat megteremtsék, illetve, hogy irodalmunkat és közművelődésünket a művelt nyugatéhoz hasonló magaslatra emeljék. Lelkes kis tábor volt az, mely Vörösmartyval, Jókai és Petőfivel élén korszakalkotó nagy munkát végzett a szabadságharcz előtti néhány esztendőben, olyan nagy munkát, melynek nyomai ma is megvannak irodalmunkban s az akkor általuk lerakott alapokon épült fel s halad ma is a fejlődés útján.

Vörösmarty, Bajza, Petőfi, Degré Lajos és mások rég pihenik örök álmukat, nevük, munkájuk azonban örök becsü alkotásaik révén örökké élni fog.

Ebből a lelkes irói gárdából alig él már valaki; Jókai Mór, a magyar írók fejedelme, aki a hetvenen túl van, szive parázserejét csak nem régiben is megmutatta, azzal hogy újra megnősült, s e mellett a magyar olvasóközönségnek ráér új örömet szerezni, folyton írja remek szépségü érdekes regényeit. Rajta kívül abból a régi irói generációból *Lauka Gusztáv*, a kiváló elbeszélő él még Nagy-Becskereken, Torontál vármegyében, ahol Lauka már több mint ötven esztendő óta működik az irodalom terén. Most ott ünnepelni készülnek a veterán költőt. Bizottság alakult a megye társadalmának legelőkelőbb elmeiből, mely Lauka Gusztáv összes műveit kiadja egy diszes munkában és az ezen vállalkozásból eredő tiszta jövedelem szolgál majd a veterán írónak [nemzeti] jutalom gyanánt, aki ma szük viszonyok között van.

Lauka Gusztáv a negyvenes évek óta folyton ír, beszélyeket, regényeket, verseket egyaránt, a negyvenes években, s majd később az alkotmány helyreállta után is különféle lapokat szerkesztett s kiváltképpen a szépirodalmi heti és havi folyóiratokat látta el elbeszélésekkel, versekkel és egyéb szépirodalmi és társadalmi cikkekkkel.

Lauka írásaiban leginkább a humor, tréfa felé hajlik, vig elbeszéléseivel a hatvanas években legjobb elbeszélőink közé sorozták, később irói vénája mintegy hanyatlani látszott, kiváltképpen azon időtájt, midőn lapot szerkesztett.

Humora azonban őt itt sem hagyta cserben soha, valóságos irodalmi csemege számba megy az a tréfája, amit *Vértesi* Arnoldddal a hatvanas években elkövetett. A török szultánról, ki akkortájt körutat tett Európában, megirták a bécsi lapok, hogy Budapesten is kiszáll. *Vértesi* Laukát kérte meg tudósítás írására, jó díjazás mellett. Ámbár a szultán csak elhajózott Budapest mellett s ki sem tette partra a lábát, Lauka a tudósító,

hasábokat irt össze a szultán a fővárosban való időzéséről, amit a fiatal szerkesztő *Vértesi* kiadott. Volt aztán másnap fölháborodás, Lauka pedig kivágta magát azzal, hogy a fiatal szerkesztőknek legnehezebb az ilyen módon való tapasztalatszerzés.

Lauka előregedve Torontál vármegye levéltárát kezeli a nyolczvanas évek vége óta s ebből a vármegyéből indul ki most az ünnepeltetés eszméje, amire a veterán író hosszas irodalmi működésével rá is szolgál.

Most már csak a nagybecskerekiek kegyeletes terve anyagilag is sikerüljön!

Lauka Gusztáv.

Memento mori!

Az esztendő háromszáz és hatvanöt napja között van egy nap, a mikor az élet bajait, örömeit s reményeit fürkésző szemeink visszatekin-
tenek a multba s kedveseink sírhantjainál akad-
nak meg. Baj, öröm, vigság, aggodás megszűnt
a sírhalmoknál s a legjelesebb és leghatalma-
sabb épp úgy egyesült a föld porával, mint az
emberek legutolsója. Mig ők ott nyugszanak az
örökkévalóságig tartó egyenlőségben, itt fent a
világ zaja épp úgy tart, mint azelőtt; futkosunk
a kenyérért, irgalmatlanul szorítva egymást, küz-
dünk a boldogságért, előre, mindig csak előre
nézve. Mindennap új feladatot ad fel, új vágyat
támaszt, új reményt ébreszt, a melyekhez könyök-
kel igyekszünk utat törni magunknak. Egyik
gyengébb ebben a végnélküli harcban, az le-
marad s összeesik, az erősebb testén keresztül
fut tovább. A célok, a remények napról-napra
változnak, a mi tegnap lelkesített, ma kinevetem,
s amiért ma imádkoztam, holnap kicsinylem azt.
Végre célhoz jutok mégis.

Előregszem, reményeim elszintelednek, vá-
gyaim elsorvadnak. Kimerülten pihenőre térek s
lemondással várom az utolsó órát, mikor meg-
gyötört, elgyengült testemet a végenyészetnek
adhatom át. És megdöbbenve felkiáltok akkor:
ez volt hát a vége? Ezért küzdöttem, hogy
végre mindent elveszítsek, a mit egy életen ke-
resztül nyernem sikerült?! Óh uram, nem lehet
az, hogy az én lelkemet erre a hasztalan kin-
törődésre teremtetted volna meg; végy magad-
hoz, hogy folytassam az én hivatásomat!

Későn, oly igen későn jutunk az élet ezen
nagy titkának megismeréséhez. Keveset gondo-
lunk a halálra, pedig a test élete csak pillana-
tokig tart s a halála: az egy végtelenség. S
mindazok a lelket kintzó igazságtalanságok, me-
lyeket e perczek alatt megtűr közöttünk az Ur,
a végtelenség idejében egyenlítettnek ki. Memento
mori! Nagyok és hatalmasok, kik félrelökítik a gyen-
gét s megvetítik a szegényt, emlékezzetek rá,
hogy lejár a ti órátok is s egyenlők leszünk
veletek, miként a föld pora.

Álnokok és gonoszok, kiknek gazdagságát és
vigságát kijátszott károsultak könnyei siratják,
jusson eszetekbe, hogy a kiegyenlítés idejében
szurni fog a jaj szó, égetni fog a könnycsepp,
gyötörni fog a nyomoruság, a melyet előidéztek.

És ti szegények, világ utolsó teremtsései, kik-
nek küzdelem, engedelmesség, megrövidülés,
lemondás, szenvedés volt a sorsuk, bizzatok
abban, hogy véget ér a megpróbáltatás órája
s az örökkévalóság fényes birodalmában első
lesznek azok, a kik a földön az utolsóok voltak.

A halál órája bekövetkezik s ott a sírhalm-
nál minden kiváltság megszűnik s az igazság
több megaláztatást nem tűr. Memento mori!

Csak egy szó miatt.

A budapesti egyetemi ifjuság napok óta nagy
tüntetéseket rendez, a képviselőházban interpellálnak,
a hírlapok vezérezikketek irnak s a távoli vidéken
egy anya hullatja könnyeit katoná fiáért, aki meg-
halt: mindez egy szó miatt. A „jelen“ szó miatt.

A közös hadügyminiszter azt rendelte el, hogy
aki az ellenőrzési szemléken a német „hier“ szó
helyett más nyelven jelentkezik, azt megbüntessék.
Azért adta ki ezt a szigorú rendeletet, mert odaát
Ausztriában a cseh nyelvrendelet visszavonása miatt
megneheztelt csehek daczból a „zde“ (= jelen) szóval
jelentkeztek a szemlén. És mivel a hadügyminiszter
úgy találta, hogy a nemzet anyanyelvéhez való ez
a ragaszkodás árt a hadsereg tekintélyének, elren-
delte a szigort és a „hier“ használatát. A rendelet
daczára csupa megszokásból az idej ellenőrzési
szemléken több magyar fiu a magyar „jelen“ szóval
jelentkezett. Ezért becsukták őket s egy legény fel-
is akasztotta magát a börtönében. Ez röviden az
előzménye a mai jogosult felháborodásnak.

Szorosan véve a dolgot, a német nyelv használatát
joga van a közös hadügyminiszternek követelni, mert
a hadsereg ihvatalos nyelve a német. Ezt ő felsége
alkotmányos fejedelmi jogánál fogva 1867-ben álla-
pitotta meg így. A vezénylet német, de tudjuk, hogy
magyar ezredeknél a magyar legény magyarul tehet
jelentést vagy panaszt s magyarul esküszik fel a
lobogójára. Ez volt a gyakorlat eddig s most egy-
szerre jön a rendelet, hogy a magyar szó haszná-
lata tiltva van. Egyetlen, meggondolatlanból ki-
szalasztott magyar szó miatt becsukdossák a fiain-
kat. A ki ezen meg nem botránkozik, annak vér
helyett savó folyik az ereiben.

A csehek közt helye lehet ilyesféle rendeletnek.
Csehország államjoggal nem bír, csak egy tarto-
mánya a Lajtántulnak. De Magyarország épp olyan
államjoggal bír, mint Ausztria. A cs. és kir. had-
sereg is közös. A bécsi hadügyminiszternek Magyar-
országgal oly módon elbánni nem lehet és nem
szabad, mint egy tartományocskával. Nem tűrhetjük,
hogy bennünket a csehekkel egy sorba helyezzenek
s fiainkat az anyanyelv ily ártatlan használata miatt
becsukdossák. Ezt tudomásul kell venni nemcsak a
magyar kormánynak, hanem a bécsinek is.

A nemzeti érzésnek s a magyar államjognak
olyan újabb az arculütése volt a hadügyminiszteri
rendelet, a melyért Krieghammer ur kemény lez-
két érdemelne. Hol van a mi hadügyminiszterünk
ilyenkor? — nem tudjuk. Mit szándékozik tenni a
kormány? — azt sem tudjuk még. Reméljük azon-
ban, hogy Széll Kálmán nem vágja zsebre ezt a
tromfot.

Otromba dolog volt ez, a mit most az osztrák
generális tett, meg ostoba is. Mikor a katonatiszti
fizetések felemelése czimén megint vagy 3 millió
forint új terhet akarnak vállainkra rakni, kár az
ellenszenvet szítani a hadsereg uralkodó szelleme

ellen. Vagy azt hiszik, az is mindegy; az osztrák generális parancsol, a magyar pedig engedelmeskedik és fizet!? Pedig nincs mire úgy elbizakodni. Ausztria az elzúllás szomorú állapotában leledzik. Roskadozik és inog, mint a beteges öreg ember. Magyarország pedig fejlődik és erősül. Magyarország tartja szilárdon a bomladero Ausztriát a közös viszonynál fogva. Ezt a nemzetet megsérteni, a mely a közös intézményekhez áldozatok árán is ragaszkodik, nemesak hálátlanság, de politikai esztelenség is.

Országgyűlés.

Rövid, alig háromnegyed óráig tartó ülésre gyűltek egybe okt. hó 30-án három heti szünet után a törvényhozás tagjai. A legközelebbi munkarend megállapítása után a miniszterek terjesztettek be egy sereg törvényjavaslatot.

Barabás Béla sürgős interpellációjára került erre a sor, a mely némi élénkséget hozott a Házba, Barabás a *Jelen*-nel jelentkező tartalékosok megbüntetésére ügyében interpellált.

A miniszterelnök, a kihez az interpelláció intézve van, jelen volt ugyan, de nem válaszolt, noha erősen várták nézetének kifejezését, illetőleg állásfoglalását különösen a hadügyminiszter rendelete dolgában.

Barabás interpellációja a következő:

A hadügyminiszter rendeletet bocsátott ki, a mely szigorúan utasítja az ellenőrzési szemléken működő katonai hatóságokat, hogy a jelentkezők kizárólag és egyes-egyedül a német „Hier“-szóval tartoznak az ellenőrzési szemléken jelentkezni. Maga a rendelet olyan, a mely első sorban csodálkozással és meglepetéssel tölti el.

Eddig a szokás az volt, hogy az ellenőrzési szemléken a magyar katonai tartalékosoknak lehetett magyar szóval jelentkezniük. Most egyszerre csak, mint a tiszta égből a villám ime lejön a „Hier!“ és evvel a „Hier“-rel felrázzák ismét a magyar nemzet kedélyét, belenyulnak a mi érzésvilágunkba az Isten tudja miért, mi célzattal és mit akarnak elérni! Vagy talán az volt a céljuk, hogy ime ütünk egyet a magyaron, hogy azután egy egyszerű bocsánatkéréssel eltussoljuk az egészet.

Sajátságos, hogy nekünk folytonosan sérelmekkel kell foglalkoznunk, és ezek között nem utolsó helyen állnak azon sérelmek, a melyeket Bécsben idéznek elő. Az 1867. XII. tezikk 11-ik §-a kifejezetten ismeri el a magyar hadsereg létezését. Ez a tezikk határozottan mondja, hogy a vezérletre, a vezényletre és a belszervezkedésre vonatkozó összes ügyek bizattak ő felségére. Bécsben azonban úgy látják, hogy ő felsége csakis osztrák császár: ott a magyar királyt nem ismerik. A magyar királynak magyar hadserege van, a magyar király alatt levő

magyar hadseregben megbüntetni valakit a magyar szóért, ez valóban osztrák állapot és szégyen.

A katonai aktusoknak legkatonaiabb része a háboru. De jól esik akkor azt mondani: rajta fiuk, előre magyarok! akkor nagyon jól van ez így, még a Kossuth-nótát is fujják, csak hogy a magyar fiuk dicsőséget szerezzenek az osztrák zászlónak. Most pedig, ha anyanyelvén egyetlenegy szót mond, sötét zárkába dugják és súlyosan megbüntetik az illetőt.

Az országban nagyon sok eset fordult elő, de szóló csak az aradi esettel foglalkozik. Aradon egy román, tehát egy nem magyar fiu, ezen szóval jelentkezett! „Parancs!“ a miért elcsukták. Ez az ember felakasztotta magát. Szépen katonai parádéval eltemették és azután a koporsó után menő apa, anya, feleség és a gyermekek elmentek haza és azon tűnődtek, mi lehet az oka annak, hogy ez az ember felakasztotta magát.

Meggyőződése szólónak, hogy az az ember nem akasztotta fel magát, Volt-e elég ok, hogy az az ember felakassza magát? Nem volt, azt az embert megölték. Másként történt az eset, más hírek kezdenek kiszivárogni, csak hogy az aradi vár falai vas-tagok, onnan nehéz valamit kideríteni. Azért hozza fel ezt, hogy az illetékes körök vizsgálják meg a dolgot, intézkedjenek és derítsék ki a valóságot. A szerencsétlen ember családja köréből került ki az a feltevés, hogy midőn lecsukták, kiköötték, azután tovább tartották, mint kellett volna és a mikor felszabadította magát, összeroskadt és meghalt. Az illető román fiu volt, a kinek nemzeti önértetét nem is sértette oly mélyen, hogy a magyar szó használatáért ilyen súlyos büntetést kapott, hogy e miatt öngyilkos legyen. Az a román fiu jó anyagi viszonyok között élt. Atyja, anyja, felesége és gyermekei voltak és nem volt semmiféle oka, hogy magát elpusztítsa. Attól sem kellett félnie, hogy katonai kinzásoknak lesz kitéve, mert tartalékos volt, aki egy órára berukkolt. Így tehát semmi oka sem volt a további bántalmazásoktól félni és mégis az a hír, hogy ez az ember felakasztotta magát. Nem áll jól a dolog valóságáról, de kijelenti, hogy kombinálások és feltevések összefüggésben vannak azzal a gyanuval, hogy ez az ember a magyar nyelvért elszenvedett kinzásoknak lett az áldozata. Ha igaz ez a dolog, akkor ez csakugyan a legutolsó és legszomorubb jelensége lenne annak, hogy a magyar nyelvért az osztrák és közös hadseregben miként bánnak el a magyar alattvalóval.

A lapokban olvasta, hogy a miniszterelnök intézkedett, hogy ezen büntetések elhagyassanak, és ime már másnap ennek a hírek szárnyrakelte után itt a fővárosban újra osztottak ki ilyen büntetéseket. Tehát vagy nem tett a miniszterelnök semmit, vagy ha tett, akkor a katona urék nem adtak rá semmit. Elvárja, hogy a miniszterelnök e tekintetben meg fogja tenni kötelességet. És sajátságos, hogy épen ilyen zavaros időben támad egy közös hadügymi-

niszternek az a gondolata, hogy ilyen brutális módon okozzon nyelvsérelmet ebben a hűséges országban, a mikor láthatja, hogy milyen visszavonások, milyen veszedelmek keletkeztek odaát Ausztriában az ilyen nyelvrendeletek és ilyen kérdések miatt; hogy a bomlás proceszusát idézték elő Ausztriában. Utóvégre nem marad a dinasztianak csak ez az egyetlen egy biztos állása, erőssége: Magyarország. És mégis így bánnak a magyar nemzettel.

Nagyon rossz szolgálatot tesznek azok a bécsi körök a magyar királynak, de még rosszabbat az osztrák császárnak.

A következő interpellációt intézi a miniszterelnökhöz:

1. Igaz-e, hogy a közös hadügyminiszter saját hatáskörében egy rendeletet adott ki, a mely szerint a magyar korona területén a közös hadsereg ellenőrzési szemléjén megjelenő hadkötelesek — az eddigi szokásoktól eltérőleg — csakis a Hier német szóval kötelesek nevük felhívásánál jelentkezni? Ha igaz, minő indok vezette a közös hadügyminisztert a magyar szó használatának ilyen tüntetésszerű eltiltására?

2. Igazak-e a hírlapokban közölt azon tudósítások, hogy a hadkötelesek, a kik e jelentkezésnél a magyar szót használták, nemcsak sértő kifejezésekkel, de katonai büntetésekkel, elzárással és egyéb szigorú módon lettek sújtva?

3. Mi módon szándékozik a miniszterelnök ur elégtételt szerezni azon vakmerő sérelemért, a melyet a közös hadügyminiszter ismert rendeletével a hazánkban egyedül törvényes és hivatalos magyar nyelven, a magyar nemzet fiainak anyanyelvén ejtett, és szándékozik-e intézkedni, hogy az ellenőrzési szemléken a hadsereg német nyelvén kívül itt Magyarországon a jelentkezésnél magyar szó is büntetlenül használtassék?

Az interpellációt kiadják a miniszterelnöknek.

Elnök indítványára a Ház elhatározza, hogy a legközelebbi ülés november 4-én, szombaton lesz.

Választói jog és kötelesség.

A kuriai bíraskodásról szóló törvénynek a választási fuvardijakat tárgyaló szakaszai alkalmat adtak a törvényhatóságoknak hogy a fuvardij-szabályzatok tárgyalása során foglalkoznak egy kicsit a választási reform kérdésével. Sok érdemes, többé-kevésbé gyakorlati eszmét vetettek fel így egymásik megyei közgyűlésen, de a legérdekesebb mégis az, a melyet Mérey Lajos hozott fel Nyitramegye legutóbbi közgyűlésén. Mérey Lajos ugyanis az óhajtott, hogy a fuvardij-szabályrendeletben kötelezettnek mondassék ki a fogatok előállítására, mint a katonáknak az előfogat. Sőt minden választó köteleztessék szavazati jogával élni, vagy mint más művelt államokban, ahol a választástól elmaradt választó magát igazolni tar-

tozik, hogy miért nem jött el, ellenkezőleg, vagy nem elfogadható ok miatt meg is bírságotlatik.

A megyei urak leszavazták Méreyt, pedig az indítvány, noha gyakorlati érvényesítése sok és nagy nehézségbe ütközik is, nagy erkölcsi maggal bír. Fel akarja ugyanis kelteni a választókban azt a tudatot, hogy a szavazati jog gyakorlása nemcsak jog, a melyet a törvény megad, hanem kötelesség, a melyet a közügy parancsol s a melynek elmulasztása megrovandó. Ha most le is került a napirendről ez az indítvány, bizonyosan sor kerül még arra a törvény, jog és igazság jelszava alatt, mert végleg ki kell gyógyítani a közvéleményt a most letűnt politikai korszaknak abból a felfogásából, a mely előtt a szavazás sem nem jog, sem kötelesség, hanem vásár.

Munkástörvények.

A munkásosztályra nézve igen fontos az a két törvényjavaslat, melyet a földmivelési miniszter a napokban beterjesztett; az első a birtokos és cséplő-gépvállalkozó, továbbá a vállalkozó és munkások közötti jogviszonyra nézve tartalmaz szabályozásokat, ha ezt az érdekeltek szerződésileg tenni elmulasztották vagy hiányosan tették. A második a vízi és uti munkálatoknál alkalmazott ugynevezett kubikusokra nézve intézkedik.

Mindkét törvényjavaslatot általánosságban helyesnek és szükségesnek tartjuk, mert igen sok visszaélésnek veszik elejét s a munkások, vállalkozók és munkaadók között rendezett jogviszonyt hoznak létre. Nem hallgathatjuk el azonban, hogy óhajtottan tartottuk volna, ha e törvényjavaslatok elkészítésénél meghallgatták volna a munkások érdekeinek képviselőit is, mert a miniszter ugyan a munkások kívánalmait igyekezett figyelembe venni, de a nyilvánosság előtt erről nem tudnak, s így a munkásvilág előtt ezek a különben igen üdvös törvényjavaslatok olybá tűnhetnek fel, mintha nélkülök csinálták volna. A két javaslat főbb intézkedéseit röviden alább ismertetjük.

I.

Az első törvényjavaslat a gazdasági munka-vállalkozókról és segédmunkásokról szól s benne módot kíván nyújtani a földmivelésügyi miniszter azoknak a surlódásoknak és pörlekedéseknek az orvoslására, a melyek abból származnak, hogy nincs törvény, a mely a gazda és a cséplő-vállalkozó, a cséplő- és a munkás-vállalkozó, nemkülönbén a munkás és a segédmunkás viszonyát szabályozná. Ezt a törvényt kívánja megteremteni a jelen javaslat.

A javaslat első fejezete a birtokos és a cséplő-vállalkozó közti jogviszonyról szól. A szerződés szabadságát a rendelkezések nem érintik s csak olyan esetekre vannak szabályok, a melyekre a felek meg nem állapodtak s a melyek miatt a legtöbb pörösködés fordul elő. Így ha a felek önként, előre

a szerződéskötésekor, vagy utóbb meg nem állapodtak a cséplés megkezdésének idejére vagy sorrendjére nézve: akkor a vállalkozó a birtokos által megjelölt s kellő időben tudomására adott időpontban köteles a cséplést megkezdni. Ha a munkát a birtokos hibája miatt nem lehet megkezdni, vagy folytatni, akkor a vállalkozó más dolga után láthat s joga van kártérítésre, de nem akkor, ha elemi csapás következtében a termény egészben vagy részben megsemmisül. A termény egy részének megsemmisülése egyik félnek sem ad jogot a szerződés fölbontására. A cséplővállalkozó a szerződést csak a birtokos beleegyezésével ruháztatja át másra.

A második fejezet a cséplővállalkozó és a gazdasági munkás viszonyát szabályozza s először is megkívánja, hogy az egymással való szerződést írásban vagy két tanu előtt kössék meg. A ki ezt nem teszi, 600 koronáig megbírsácsolható. A munkabérre nézve a javaslat a munkásoknak jogot ad arra, hogy ha a részesedés minimumában meg nem állapodtak, a vidékbeli napszámot követelhesse. A munkások, esedékes munkabér iránti követelésük erejéig, az ő közreműködésükkel megkeresett terményekre, továbbá a vállalkozó birtokában levő gépre minden más törvényes vagy szerződéses zálogjogot megelőző törvényes zálogjoggal bírnak.

A javaslat harmadik fejezete megköveteli a gazdasági munkás-vállalkozóktól, hogy munkásaikkal az elüljárás előtt szerződjenek s meg kell állapítani nem csak a bért, hanem az előleg és kölesön beszámításának módját is.

II.

A második törvényjavaslat a vizimunkálataknál, az ut és a vasut építésénél alkalmazott napszámokról és szakmányosokról szól. Számukra igazolványt rendel. A külföldi munkásnak utlevele vagy más hatósági gazolványa kell, hogy legyen. A szerződés föltételeit szabadon állapíthatják meg, de mindenkor meg kell határozni a munka nemét, a munkabért, valamint hogy mennyi munkára számíthat a munkás. A munkásokat csak közös helyen, közösen végezni való munkára lehet együtt szerződteni. A szerződést, ha a munka egészben vagy nagyobb részében a munkások lakóhelyén teljesítik, vagy ha a munkához tíznél kevesebb munkást alkalmaznak, szóval is megköthető. Minden más esetben a gazdának a szerződés létrejöttéről és a megállapodásokról a munkásnak, illetőleg a munkások megbízottjának írásos följegyzést kell átadni, vagy pedig a szerződést két tanu, vagy egy hivatalos tanu előtt írásba kell foglalni. A szerződés bélyeg- és illetékmentes.

Az a munkaadó, a ki munkásának a szerződéses viszony befejezésével nem adja ki a munkáigazolványát, köteles a késedelem minden napjára a munkást kárpótolni. Ha a szerződés, a felektől független okok miatt, például árvíz, belvíz stb. miatt nem teljesíthető, a munkások, ha másra nem kötelezték magukat, három napon túl jogosultak a szerző-

déstől elállani. Ez a rendelkezés azonban csak akkor alkalmazható, ha a felek a szerződésben ilyen esetre nézve másként nem egyeztek meg. Ha a munkabért a teljesített munka mennyisége szerint fizetik, a fölmérésnél hiteles aczélmérőszalagot kell használni. A jancsi-bankók ellen ez a javaslat is megvédi a munkásokat. A munkaadó a munkások által okozott kárának értéke erejéig a munkás minden járandóságát és ingóságát visszatarthatja, köteles azonban kára követelésének megállapítását három nap alatt az elsőfoku hatóságnál kérni.

A vállalkozó az egész munkának a megrendelő által való átvételéig, a munkásoknak szerződésből eredő követeléseikért akkor is felelős, ha munkásokat nem ő, hanem valamely alkalmazottja vagy pedig alvállalkozó szerződte. Az olyan vállalkozó, a kit a javaslatban felsorolt nevezetesebb visszaélések elkövetése miatt két ízben is jogerősen elítélték, az állami, törvényhatósági, községi és társulati munkavállalatokból meghatározott időre kizárható. A munkahelyen a munkások élelmezése céljából létesült alkalmi vállalatok tulajdonosa (kantinos) köteles az eladásra szánt étel- és italneműek árjegyzékét az elsőfoku iparhatósághoz az üzlet megkezdése előtt bemutatni.

KÜLFÖLD.

Az angolokat megverték.

A hatalmas angolt a burok maroknyi népe egy döntő ütközetben megverte.

Angolország ujabbkori történetébe kevés nap lesz olyan gyászos betűkkel beírva, mint 1899. október 31-ike. A napoleoni háborúkban és az indiai szipoj-lázadás harczaiban sem érte az angol fegyvereket olyan lesújtó vereség, mint október 29-én éjjel *Ladysmith* mellett megvívott ütközetben.

White tábornok tizenegyezer főnyi seregét, az angol katonaság színe-javát a burok megverték, az ágyúikat elszedték, a tisztek sokaságát megölték vagy foglyul ejtették s s egy egész gyalogdandárukat, több mint kétezer emberüket elfogták. A burok színelte hátrálásukkal maguk után esalták az angolokat. *White* tábornok elkapatva a látszatos sikertől, odahagyta hadállását, hogy üldözze a burokat. És ekkor megkezdődött a rémitő éjszakai vérontás, melyről teljes képet alkotni most még nem is lehet.

Londonban megdöbbenéssel hallgatják a híreket, a nép tolong a hadügyminisztérium előtt s reszkette várja az elesettek és sebesültek sorsáról kifüggesztett értesítéseket. A hadügyminisztériumban pedig lázasan folyik a munka, egymás után mozgósítják az ujabb és ujabb ezredeket, hogy a búr golyóokozta hiányt pótolhassák.

Mint az eritreai háboru alatt *Baratieri* nevét az olaszok, úgy átkozzák most *White* tábornok, a szerencsétlenkezű natáli vezér nevét az angolok. *White* nem látta át a búrok haditaktikáját, mely hasonlatos

a régi magyarok harezmodorához. Megfutamodással törbeesalják az ellenséget, kényszerítik elhagyni biztos hadállását, aztán hirtelen visszafordulnak rá és sohasem az ellen zömét támadva, szétszórják a szárnyesapatokat és gyors mozdulataikkal lehetlenné teszik, hogy a főhaderő esatát álljon velük.

Igy tettek Dundee mellett, így Glencoenál és ezt ismételték most Ladysmithnél; White nem okult a két kisebb vereségen és lépre ment. Ennek a tábornoknak a sorsa már meg van pecsételve: csaknem bizonyos, hogy haditörvényszék elé állítják. Egész Anglia a Fokvárosba érkezett Buller tábornoktól várja, hogy kiköszörülje azt a esorbát, melynél nagyobb kevés esett a büszke angol hadsereg hirnevén. A háborunak még nincs vége s tulerejével bizonyára győzni is fog az angol, de a fegyverén most esett esorbából megtanulhatta, hogy a szabadság olyan drága kincs, amelyet könnyű szerrel, büntetés nélkül elszedegetni maroknyi népektől sem lehet.

MI UJSÁG?

Frigyes Ágost szász herczeg balesete. A kalkreuthi parforce-egylet vadászatán sulyos baleset érte Frigyes Ágost szász herczegét, a ki egy vadkant akart elejteni. Már Kalkreuthnál nyugtalankodni kezdett a herczeg lova, egyszerre pedig levetette urát a hátáról. Esméletlenül vitték be a herczegét Kalkreuthba. Az orvosok könnyi koponyatörést és agyvelőrázkódást állapítottak meg.

Késmárk a magyar iparért. A magyar iparos ész, képzettség, ügyesség és találékonyság dolgában messze felülmulja az osztrák és német iparosokat, azért mégis azt tapasztaljuk, hogy olyanok kapják el előlük a tisztességes haszonnal biztató nagyobb munkákat, akik egyáltalán nem magyarok vagy csak talmi magyarok, akik idegenből szakadtak ide s csak azért járnak a kedvünkben, hogy annál jobban kizsebelhessenek. Aztán a kisebb városok sem azon iparkodnak, hogy adófizető iparos polgáraik jólétét emelnék, hanem fővárosi gyárosokkal és czegekkel csináltatják ipari munkáikat, amelyek a czeg jó hirnevét jó drágán megfizettetik, aztán silány postamunkával szurják ki a város szemét. Késmárk városa dicséretes példát mutat most arra, hogy mikép védjék meg a város polgárainak érdekeit. Legutóbbi közgyűlésen kimondta, hogy minden adandó munkát hazai iparosokkal végeztet, még pedig első sorban mindig a város iparosainak tekintetbevételével.

Arany János — a községi jegyző. Érdekes terv kerül legközelebb indítvány alakjában a magyarországi községi és körjegyzők országos egyesülete elé. Arról szól a krónika, hogy a községi és körjegyzők esztendőről-esztendőre ünnepegeket rendezzenek

„halhatatlan kollégájuk“: Arany János tiszteletére. Az első ünnepet Nagyszalontán tartanák, a nagy költő szülőhelyén; azután pedig évente az ország más más helyén gyülnének össze a nótáriusok. Az érdekes tervet Tokay Elek, kőrös-apáti-i községi jegyző adta be azzal, hogy az országos egyesület vegye kezébe ezt a dolgot.

Nász helyett gyász. Nagybeeskerekéről vesszük hirét, hogy Popov Dusán szerb-pádéi gyenge elméjű fiatal ember beleszeretett Havev Danica földbirtokos szép leányába, a kit máshoz adtak férjhez. Popov lesbe állt a pádái komphoz és mikor a lakodalmas menet arra haladt, rálött a menyasszonyra, a ki sulyosan megsebesült. A násznép erre leugrált a kocsikról és félholtra verve Popovot, ott hagyták az országuton. A törvényszék megindította a vizsgálatot.

Nagy tüzek a vidéken. Szénaverős kisküküllő-megyei községben a mult héten nagy tűz pusztított, mely 26 lakóházat, számos melléképületet, takarmányt és gabonanemüt elhamvasztott. Margitfalu szepesmegyei községben is nagy tűz volt a minap, a melynek 17 lakóház, tíz melléképület és sok háziállat esett áldvzatul. — Miskolcraól írják, Pelsüczön a mult hétfőn éjjel a Gömöri faipar részvénytársaság gyártelepe ismeretlen okból kigyuladt s csaknem egészen leégett. A kár jelentékeny. A katolikus templom fedele is leégett, harangja elolvadt s nagy robajjal lezuhant. Számos munkás kenyerét vesztette.

A legnagyobb pályaudvar. A világ legnagyobb személypályaudvara bizonyára a bostoni pályaudvar, a melyet most építenek. 216 méter hosszú és 198 méter széles a csarnoka, a melynek alapterülete tehát 43.100 négyszögméter. Ez a pályaudvar emeltszerűleg épül, a felső magaslaton huszonnyolc legyezőszerűleg elágazó sinpárt helyeznek el benne, az alsó részben pedig két egyenesen végigmenő sinpár fogja a helyi forgalmat szolgálni. Az alsó két Perronon 2500 ember fog elférni. A helyiforgalom naponkint 2000 vonatra van számítva.

Fizetésemelés az osztrák vasutasoknál. A vasuti miniszterium főnnállása óta, tehát mindössze három év alatt, igen sok nagyszabásu intézkedést léptetett életbe. Kidolgozta a szolgálati szabályzatot, az új nyugdíjszabályzatot, a munkaidőre és szünetekre vonatkozó intézkedéseket, javította a betegsegítő pénztárakat, végül új mőhelyi rendtartást adott ki. Ezekhez járul most a vasuti alkalmazottak fizetésének emelése, mely 2 és fél millió forinttal terheli az állami költségvetést. A fizetésjavítás a hivatalnokok alsó fizetési osztályaiban 100—200 frt. Az al-tisztelnél 50—100, a szolgálknál 50 frt. Javitották a lakásbéreket, főleg pedig az előléptetés lesz azután kedvezőbb, mint eddig volt. — Bizony a magyar vasutasokra is nagyon ráférne a fizetésrendezés s a mi Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter ismert jóindulata mellett talán nem is olyan merész álom már, mint a vasutasok ezelőtt hitték.

Árpádkori temető Szegzárdon. Szegzárdon a szőlőföldön Kovách Aladár a nemzeti muzeum tiszviselője vezetése mellett ásatást rendeztek, mert ott már többféle régiségeket találtak. Az ásatásnak szép eredménye lett. Találtak ugyanis tizenegy sirt, benne eléggé ép csontvázakat. A halottak szájában talált pénzek után megállapították, hogy a sirok Péter és I. Endre királyok idejéből valók.

„Kimélet kéretik urnak Békés-Csaba“. Brémából ilyen czímzésű levelet hozott a posta Csabára:

An Herrn

Kimélet kéretik

in

Békés-Csaba.

Ungarn.

A levél esemege-szőlő megrendeléséről szólt. A posta minden fejtörés nélkül Stark Ferencznek kézbesítette, kinek Csabán nagy esemege kiviteli üzlete van.

Csoda-kocza. Sziszkabányáról írják lapunknak, hogy Spória Juon bányamunkás másfél éves sertés-koczája tizenhét egészséges malacot fiadzott. Tízet közülök a kocza maga szoptat, hetet meg tejjel táplálnak.

Életmentő leány. Zathureczky Albert nagyvárad környéki földbirtokos leánya, Paula csodás bátorságának adta tanujelét. Három gyermeket mentett ki egy égő házból. A borzalmas eset Hegyköz-Kovácsiban történt. Varga János földmives háza gyuladt ki. Varga feleségével munkába volt. Három gyermeke a házba volt zárva. Az égő házba menthetetlen oda vész a három apróság, ha a szemközti lakó Zathureczky Paula megmentésükre nem siet. A ház ajtaját nagy erőfeszítéssel betörte s behatolt az égő házba. A lezuhanó gerendák csaknem agyonütötték. Szerencsére azonban nem történt semmi baja s mind a három gyermeket kimentette. Midőn az anya hazajött s az elpusztult ház égő romjait megpillantotta, közel állott a megőrüléshez. Azt hitte, hogy drága gyermekei oda égtek. Fájalmában el akarta pusztítani életét. A tűzbe rohant, de megakadályozták. Az ijedtségtől csaknem félholt asszonyt aztán elvezették gyermekeihez.

ELSŐRANGU HAZAI GYÁRTMÁNY.

Pontos cím:
**ELSŐ MAGYAR
GAZDASÁGI GÉPGYÁR
részvénytársulat
BUDAPESTEN.**

Szecséplők

Magyarország legnagyobb és egyedüli
gazdasági gépgyára,
mely a gazdálkodáshoz szükséges
összes
gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

RÉSZLETES ÁRJEGYZÉKKEL
és szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Szecsavagok **Morzsolók**

Ekek
Vetőgépek

GAZDASÁGI DOLGOK.

A takarmányrépa eltartásának legjobb módja.

Mióta állattenyésztésünk a gazdaközönség részéről nagyobb felkarolásban részesül, a takarmánytermelés terén is nagyobb előrehaladást és körütekintést észlelhetünk. A természetes füvelő tereken kívül a szálas takarmányfélék a szántóföldön is nagyobb mennyiségben állíthatnak elő s emellett a különböző gyökeres takarmányneműek is rendszeres helyet kapnak a vetésforgóban. Alig van ma már oly gazdaság, hol takarmányrépát ne termelnének, sőt mint örvendetes jelenséget jelezhetjük, annak termelését a legnagyobb szakavatottsággal intézik. És így van ez helyén, mert nem elegendő az hogy takarmányt termeljünk, hanem kell, hogy a termelést okszerűen üzzük. Így a többek között, ha jó termést óhajtunk a takarmányrépától, első kellék a földnek mély megművelése és tápanyagokkal való ellátása. Hogy ez állítást kellően igazoljuk, egy hazai gazdaság összehasonlító termelési kísérletének eredményét közöljük a következőkben:

200 hold terület volt szánva takarmánynak. Ebből műtrágyával és pedig kath. holdanként 2 q. szuperfoszfáttal megtrágyáztatott 50 hold, trágyázatlanul maradt 50 hold. A trágyázott föld épp oly munkálásban részesült, mint a trágyázatlan s az eredmény a következő volt: termelt a trágyázott földben holdanként 420 q. a trágyázatlanon pedig 340 q. vagyis a műtrágyás tábla holdankénti hozama 80 q-val nagyobb, mint a trágyázatlané.

Eltekintve azonban a termelés mikéntjének szabályaitól, ezuttal csak arról óhajtunk tanácsot szolgáltatni, hogy melyik mód legalkalmasabb a takarmányrépa eltartására. A legtöbb helyen azon eljárás divik, hogy a répát minden válogatás nélkül egyszerűen a major udvarába hordják, itt sirokba rakják, s előbb szalmával, majd földdel betakarják. Hogy a bevermelés ezen módja tökéletlen, az bővebb magyarázatra nem szorul; elegendő annyit felemlitenünk, hogy az oly rakásban, melybe a répa válogatás nélkül, s melyben a földdel való betakarást egy réteg szalmának elhelyezése előzte meg, a répa nem maradhat épen.

Legjobb eltartási mód a következő: a földből való kiszedés után a répa gondosan megtisztítandó és alapos válogatás alá veendő olyképen, hogy csakis a teljesen ép, sértetlen és minden betegségtől ment répa kerüljön a kupaczba, a melyet nem a földben ásott gödörben, hanem a föld felszínén készítünk el, ha e helyet tisztára kidaraboltuk. A sirban a répa szorosan egymás mellé kerül, fokozatosan keskenyedő térségen mintegy 15–2 méter magasság-

ban. Ha a kupacz rakásával elkészültünk, akkor körülötte egy árkot ásatunk oly czélből, hogy az abból kikerülő föld a répa takarójául szolgálhasson, de ezen takarót nem egyszerre helyezük a répára, hanem fokozatosan, hogy így a kupaczban fejlődő vizgőz elpárologhasson; a takaratlanul maradt répára vékony rétegben szalmát helyezünk a fagy általi károsítás kikerülése czéljából s ott hagyjuk mindaddig, míg az erősebb fagyok beállanak. Ekkor eltávolítva a szalmát, a földdel való betakarást folytatjuk, sőt a már eddigelé halmozott földet még egy újabb réteggel vastagítjuk úgy, hogy az összes földréteg 20—30 cmt tegyen ki.

Ott, hol erős hideg uralkodik, az első és második földréteg közé 10-15 cm. vastagságban szalma is rakható, de semmi esetre sem szabad a szalmát közvetlenül a répára tenni, mert az a répa rothadását mozditja elő.

Az eltartás ezen módját a legtökéletesebbnek mondhatjuk, mert répáinkat állandó hőmérséklet mellett tarthatjuk; az sem elfagyni, sem megrotadni nem fog.

Hogyan műveljük a földet.

Irtá: Baly Kálmán.

III.

Igaz hogy gőzekével dolgozni nem áll módjában mindenkinek, de czélt érünk jó egyes fogatos ekével is s turó eke használatával: ez pedig módjában van minden gazdának, módjában kell hogy legyen.

A mélyen gyökerező és erős gyökerű növények, mint pl. a répa, kukoricza, herefélék, különösen meghálálják a mély szántást, sőt ezeknél a termés sikerülését biztosítandó, el sem volna szabad mulasztani.

Az ősziak alá szántásról. Áttérek most már a rendes szántási munkálatokra. A nagy igényű őszi gabonák alá, ha azok biztos sikerülését akarjuk, háromszor kell szántani. Még akkor is, ha az őszi gabonát nem tiszta ugarba vetjük, hanem pl. trágyázott zöld ugarba, mint bükkönyös-zab után; annál inkább, ha trágyázatlan zöld ugarba, mint here után vetjük, melynek földje már régebben részesült művelésben. Régi közmondás: egy szántás egy kenyér, három szántás három kenyér. A szántások milyenségére szabály az, hogy az első ugarszántás legyen elég széles barázdájú, hogy a szélesebb fordítás a gazokat, melyek a hasznos növények rovására élik a földet, jól lefordítsa, eltakarja s legyen kevésbé mély 2—6", hogy a gazok s a földben maradt hasznos növényi részek előbb és jól elkorhadjanak, a megkeményedet földréteg megporhanyuljon. A második keverő szántás ezután legyen elég mély, 6—7" és keskenyebb, hogy a föld elég mélyre és apróra meglegyen munkálva. A harmadik vető-szántás ismét e végből keskeny, azonban kevésbé mély 4—5" legyen, hogy az alsó már eléggé lazított földréteget nem bolygatva, az abban levő nedvességet a levegő-

vel érintkezésnek, elpárologásnak ki ne tegyünk. Ezen szabályokat nem tartja mindenki kivihetőnek, különösen, kötött száraz földben, okul adva, miszerint ha az első szántás, a mikor a földnek még elég nedvessége van, nem a legmélyebb, akkor a másodikkal már nem lehet mélyebbre menni. Az az igaz ebben megvan, hogy ha az nem is lehetetlen, de nehezen történik; a mi sokszor azután a dolog elhagyására vezet. Akkor inkább szántunk először is mélyebbre, mert ez tulajdonkép nem hiba, csak nem oly okadatolt, mintsem hogy a miatt az elég mély szántást elhanyagoljuk. Valamint kellő mélyre szükséges előszörre szántani, ha a későbbi szántásokat a sekélyebben dolgozó kettős ekékkel végezzük. Az első szántást végezni kell, a míg még a föld nedvességét el nem veszítette s a gazok nem növekednek, rendszerint májusban; de még ha zöld ugart pl. herét szántunk is fel, a mit a takarmány takarítása miatt később tehetünk, azon kell igyekeznünk, miként a régi jó közmondás szerint: legalább a juniusi nap süsse a barázda fenekét. E nyári szántásoknak egymásközi ideje rendszerint 6—8 hét, mivel a tapasztalás szerint rendszeren annyi idő kell arra, hogy mint mondani szoktuk, a felszántott föld be éredjen, vagyis a növényi részek, trágya elkorhadjanak, a föld megporhanyuljon. Beéredés előtt a földet újra szántani, bolygatni, megzavarni az abban végbemenő természeti folyamatokat, nem haszon, de hátrányos.

Azt tudja minden gazda, hogy a mily hiba kiszáradt földet tökéletlenül és keservesen szántani, épp oly hiba vizes, sáros földet, különösen kötött agyagos földön, melylyel a földet agyontömjük, keménynyé, röggössé teszszük. A föld tehát szántásakor se kiszáradt, se sáros ne legyen.

A szántások mindenkor keresztben kövessék egymást, hogy a föld mindenütt egyformán legyen megmunkálva.

A trágyát, zöld trágyázást leszántani csak sekélyebben 5—6" mélyen okadatolt, hogy előbb elkorhadjon s a növény gyökeiktől mélyre ne kerüljön.

Most jelent meg

Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán

az Orsz. Magy. Gazdasági Egyesület titkársai szerkesztésében

Köztelek Zsebnaptára 1900-ra.

A „Köztelek Zsebnaptár“ ezen hatodik évfolyama régi köntöseben, javított és tetemesen bővített tartalommal bír.

A „Köztelek Zsebnaptár“ minden más zsebnaptárt teljesen nélkülözhetővé tesz.

A „Köztelek Zsebnaptár“ ára a „Független Ujság“ előfizetői részére bérmentes küldéssel együtt

1 forint 60 krajczár.

Megrendelhető

a „Független Ujság“ kiadóhivatalában,

BUDAPEST,

IX., Üllői-ut 25. (Köztelek).

MULATTATÓ.

A gyilkos.

— Irta: Kálnay László. —

Éppen arra léptem be a törvényszék tárgyaló-termébe, mikor felállott az ügyész és mondani kezdte: Tekintetes királyi törvényszék!

Ott állott a törvényszék előtt egy vén, kopasz, valaha magas, sugártermetű, de az idő által összegörnyesztett, földmivesruhába öltözött, mezit-lábas ember. Nézttem vagy hetven esztendősnak.

— Gyilkosság büntette kísérletének elkövetésével terhelt Virág Nagy András, mező-kövesdi születésű, negyvenegy éves, vagyontalan földmives a felolvasott iratok, az előadott bizonyítékok, de saját beismerése szerint is a kishartyáni határban épülő gyűjtőesatorna partján folyó évi márczius hó huszonharmadi-

kának éjjelen ölésre irányult és előre megfontolt szándékkal saját gyermekét, ifjabb Virág Nagy Andrást baltával kétszer föbe ütötte. E sérelmezések oly nagyfokúak voltak, hogy — az orvosi vélemény szerint — teljesen alkalmasak voltak az azokat szenvedőnek halálát előidézni, azt életétől megfosztani. Ennek daczára az isteni gondviselés kiapadhatatlan irgalmából a gyermek e sebesülésekből felépült, hogy az atyának lelke az örökbíró előtt saját gyermeke véghezvitt meggyilkolásának bűnével ne terheltessék. Enyhítő körülmény ez iszonyu

bűnre az eset összes részletei legszorgosabb megvizsgálása után sem található, míg másrésről a legnagyobb mérvben kell hogy súlyosítólag hasson az a körülmény, hogy a tettes az iszonyu büntetett kegyetlen vadsággal, a velünk született természetes érzelmek megtagadásával, a sérelmezettre a baltaütéseknek két ízbeni alkalmazásával, tehát megrögzött bűnös szándékkal igyekezett saját gyermekén, ez ártatlan kilenczéves fiun elkövetni.

Itt rámutatott az ügyész egy kis fiúra, a ki a tanuk padjának a szélén ült, s a kinek bal arcát és homloka jobb-oldalát két iszonyu sebforradás éktelenítette el. A hallgatóság soraiban az elszörnyedés hangja hallatszott és olyan gyűlölettel teljes tekintetek szálltak az összetört vádlottra, hogy azok terhe alatt majdnem leroskadni látszott.

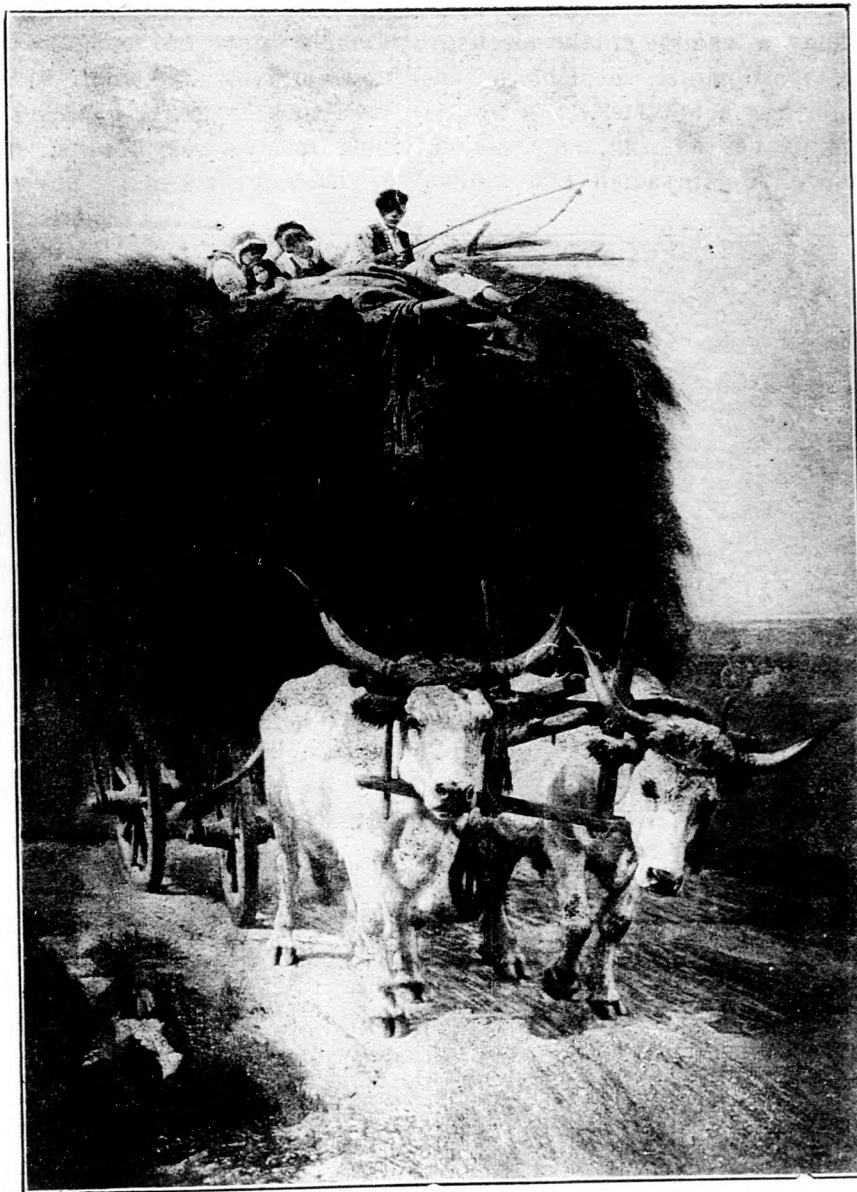
— Vádolom tehát — folytatá az ügyész — Virág Nagy Andrást a fián elkövetett gyilkosság büntettének kísérletével s kérem őt a súlyosító körülmények méltatásával, a törvény értelmében tízenötévi fegyházzal büntetni.

Ezzel a jól tel-

jesített kötelesség nyugalmával még egy diadalmas pillantást vetett a hallgatóságra és nagy önérzettel leült.

- Megérdemli a vén gazember.
- Még kevés is neki.
- Föl kell akasztani.

Ilyen megjegyzések hallatszottak félhangon a hallgatóság közt, tanusítva, hogy mennyire sérti mindenkinek erkölcsi és jogérzetét az iszonyu büntetés s mennyire óhajtja mindenki, hogy a bűnös megbüntetésével a megsértett jogrend helyreálltassék.

A SZÉNÁS SZEKÉR.

A törvényszék elnöke a védőügyvédnek adta át a szót. A vén jogvédő azonban talán az ügyész szónoklatában nyilvánult mély erkölcsi felháborodás által intimidáltatva, vagy tán a hallgatóság ellenséges magatartása által megfélemlítve, vagy veleszületett ostobaságból vagy megszokott lanyhaságból, vagy tán annak a régi tapasztalásnak a hatása alatt, hogy úgy se hallgat ő rá a tekintetes törvényszék, akármit is beszéljen — a hallgatóság közmegelegedésére nagyon lágymeleg, nagyon gyarló és mindenekfelett rövid védőbeszédet mondott. Bizonyosan azt hitte, hogy a vádlott érdeke az, hogy ne sokáig beszéljen, mert minél rövidebb a védőbeszéd, annál rövidebb lesz a büntetés.

Az elnök erre felhívta a vádlottat, hogy szóljon, ha van valami mentsége. A görnyedten álló vádlott

VÁGTATÁS A PUSZTÁN.

erre mélyet sóhajtott, kiegyenesedett egy kicsit s elkezdett beszélni ilyenentéppen:

— Tekintetes uraim! Ne úgy nézzen kigyelmetek engem, mint ahogy most itt lát. Nem voltam én mindig ilyen nyomorult, ilyen elesett ember, telkes gazda voltam én Mező-Kövesden, hat ökor járt ki az én udvaromból, első ember voltam én, még az első közt is első. De hát az asszony! az rontott meg, az tett koldussá, az ölt meg örök életemre.

Nagyon nehéz lehetett neki ez a visszaemlékezés, mert itt újra nagyot sóhajtott. A hallgatóság hallgatta nesz nélkül, sőt némi részvéttel, mert eredendő bűne a férfinak, hogy szívesen hallgatja, ha valaki az asszony rosszaságáról beszél, az asszonynak pedig — jónak, rossznak egyaránt — ez a legjobb mulatsága.

— Egyetlen leánya volt az apjának, anyjának, mondta tovább a vádlott. — Nagyon kényén nevelték. Kössön is inkább követ a nyakába, a ki egyetlen leányt vesz el, nekem is inkább törte volna ki a nyakam az a négy ló, a kin Tárkányba

mentem érte. Italszerető ember voltam, tekintetes uraim, nem tagadom, de hát miért ne lettem volna, megdolgoztam érte, a mit megettem-ittam, telt is, kedvem is volt mellé. Beszorulás után, mikor a jó Isten megadta az ujbort, meg ozt' szünetje volt a külső munkának, hogy a disznótorok is jöttek, eljártam biz' én sógorhoz, atyafihoz, de még komához is, mert az is akadt bőven, hogy hat esztendő alatt hat gyereükünk született. E'meg az asszonynak sehogy se tetszett. Mert hogy csak öltözködni, ezifrázkodni szeretett, a dolog meg komája volt, hát magába csak unta magát, azt szerette volna, kérem szeretettel, hogy mindig mellette legyek. A gyerekekkel se sokat törődött, nem mosta, nem fésülte, nem tisztálta őket. Az egyiket, egy kis lányt, négyesztendős korában meg-

ölte a torokgyik, mert nem vigyázott rája, a másikat, az is kislány volt, megölte valami forró betegség két-esztendős korába, mert arra se ügyelt; mikor a lelkét kiadta szegény, akkor se volt odahaza, oda volt Tárkányba az anyjánál. Akkor került elő, mikor szegény kis lányra már rá is hült a bőre; a harmadikat, egy szép kis háromesztendős fiút, hogy soh'se nézett utána merre jár, egy nap estefelé halva hozták haza, összetörte a szárazmalom.

Mikor idáig ért, megpihent egy kicsit. Látszott rajta, hogy kifárasztotta a

kicsit pihent, megint sóhajtott s tovább folytatta a mondanivalóját.

— Oztán, kérem alássan, mikor ennyi vétek volt a fején, nemhogy magába szállott volna, nem hogy meghuzta volna magát, de örökös szomszédolásai közbe' örökösen az én becsületemet hurezolta, nyuzta, szólt, szapult, hogy én ilyen korhely, amolyan korhely vagyok, nem a munka után, de az ital után járok. Hát hiszen, kérem szeretettel, férfiember meg is iszsa, a mit a poharába töltenek, kivált ha magyar ember, megiszszák azt a tekintetes urak is, mert törvénybíró voltam én valaha odahaza, hát ismerem az urak szokását, de azért — ember az ember az ital közt is, meg a munkába' is. Hogy oztán tovább nem állhattam a haszontalanságát, meg azt hogy' igyekszik engem a hátam megett elásni, meg a mérges hányás-vetését, meg a mord kedvét, ha néha kapatos fővel hazamentem, hát egyszer kórám vettem:

— Hallod-e te, te Erzsi? — így szólottam hozzá, hogy majd elébe tálalok most mindent, irányomba' való rossz magaviseletét — van-e te neked Istened,

meg lelked? Hát még szembe szállt velem. Erre aztán én is előkaptam egy heverő járompálcát, ozt' egy kicsit mególdalgattam vele, hogy ne peregjen olyan nagyon a nyelve, mint a malom-orsó. Nem is ütöttem valami nagyon sérelmesen, először is cselekedtem, mióta együtt voltunk, pedig — tudom, hogy jól tetszik tudni — paraszti sorba' lévő fejéreselédnek ez nálunk mindennapi kenyere; mégis elment, otthagytott a három fiával, hazament az anyjához Tárkányba, hiába jártam utána, hiába kérleltem, hozzám többet vissza nem jött, pedig egymásután hétszer mentem érte.

Attól fogva aztán égett az én házam, csak a füstje nem látszott. Gyerekeimmel, szegénységemmel nem gondolt senki se, én elbusultam magam, elesett a munkához való kedvem, nagy dolgotlanságomba' rászoktam a koresmára, elkorhelyesedtem, a mi kis földem volt, egymásután eladogattam. Akkor vetődött oda — honnan, honnan nem, nem tudom — egy ember, idevaló földmunkára kubikosokat keresni. Beállottam volna én is, mert hogy im' szégyelltem magam odahaza, hogy ennyire lejutottam, de mit csinállok a három gyerekkel? Egyet aztán — kértemre — elvállalt a Boris ángyom, az Isten áldja meg érte, egyet meg egy asszony, a ki legénykoromba', míg még ő is szabad volt magával, jó szívvvel volt erányomba, ozt' most gyereke nincsen, Andrist meg, a legkisebbet, hogy legjobban szerettem, hát magammal hoztam.

Ebből a mélabus, megtört hangból annyi igazság és annyi szerencsétlenség beszélt, hogy az elnök jónak látta megbiztatni a szegény embert ezzel a kérdéssel.

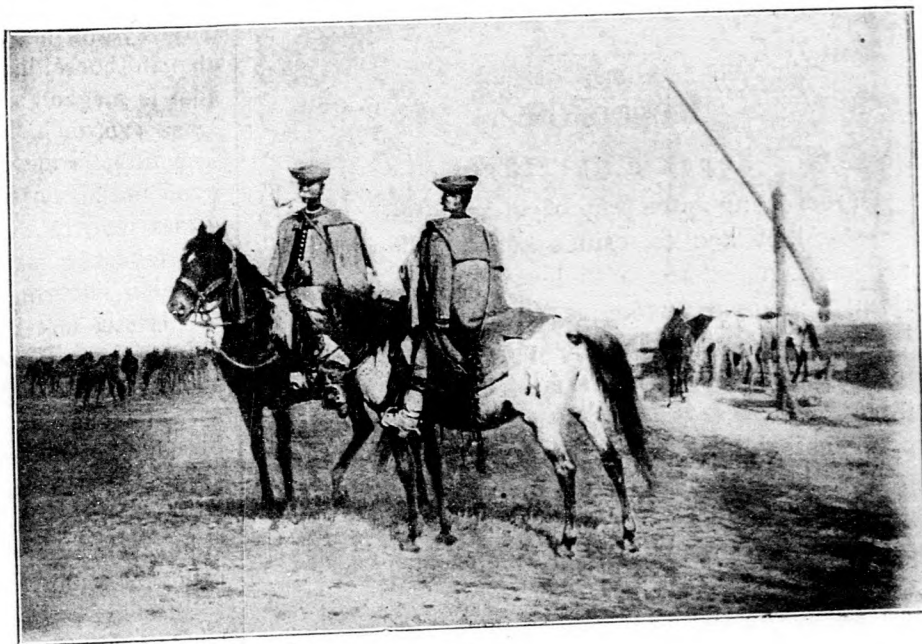
— Hát aztán, mi történt?

— Hát ideértünk, kérem alássan, tavasz elején, ugy Józsefnap előtt két héttel, alig hogy a föld fagya kiengedt; gyékényeket adtak, abból sátrát vertünk, csináltuk a földmunkát. Hát a munka tetszik tudni, nem is lett volna nehéz, de rosszul egyeztünk, a vállalkozó is huzott, a mérnök is esalt a bemérésnél, mert hogy a földmunkába' meg a kiszámításába' nem voltunk tudósok, meg a barakos is huzott, mert hogy Janesibankóval fizettek, hát azért nem adott senki semmit, csak a barakos, az meg annyiért adott nekünk mindent, a menynyiért akarta. De nem lett volna semmi baj, dolgoztam szakadásig — az igaz — reggeltől estig, de megkerestem annyit, hogy én meg a fiam csendesen megéltünk belőle. Akkor szakadt rám az a forró betegség, ágy-nak estem, ott fetrengtem a

szalmán a sátramban egy rossz gubával betakarva. Volt egy bundám is, de abba Andris feküdt. Nem gyógyított engem egyéb a jó Istennél, nyolcz álló napig még embert se láttam, mert hogy azok, a kik egy faluból jöttek el velem, azok is mind ebbe' a forró betegségbe' voltak. Ha Andris néha-néha meg nem itat a korsóból, szomjan is elveszhettem volna. Egyszer egy este azt mondja a gyerek, hogy: „No, édes apám, elvitték má' Csombók Jóska bácsit is“. Hova, te? kérdeztem tőle, „Hát a temetőbe“, ezt mondja rá a gyerek. Szegény Csombók Jóskát megsajnáltam nagyon, a legjobb pajtásom volt, szomszédom is volt odahaza a Virág-végen. De mondja tovább a gyerek, Rác Miska bácsi is megholt má', meg Bán Esvány bácsi is, meg Aranyász Ferencz is; a felesége, a kivel vele volt, mind hazamentek, nincs már itt a kövesdiekből csak én, meg ő, mi ketten.

Lefeküdt a gyerek, el is aludt menten, én meg nem tudtam elaludni, az egész tengeréjszakán csak forgolódtam, hol jobbra, hol balra. Hajnal felé már nagyon elnehezedtem. Elgondoltam magamban, hogy: — Én Istenem! én most itt meghalok ezen az idegen földön, a hol senkim sincsen, a hol nyolcz napja ajtót nem nyitott rám senki, az a gyerek magába' marad. Mi lesz belőle? megöli az éhség, megöli az idő, a gyámoltalanság, megeszi a féreg. Feltámasztottam a fejem a félkönyökömre, akkor megláttam a földön a baltát és megvillant a fejembe', hogy megváltom ettől a szenvedéstől, megölöm.

Felkeltem a földről, odacsusztam térden a baltához, mert nem volt jártányi erőm, a kezembe fogtam a nyelét, ozt' a hogy aludt a gyerek, oldalt fordulva a vakszeme felett a balta fokával föbe vágtam, erre felkapta a fejét, egy felet fordult és hang nélkül lefeküdt a másik oldalára; azt hittem, hogy nincs még meghalva, újra felemeltem a baltát,

A CSIKÓSOK.

megezőltam vele újra a vakszemét, de hogy nagyon gyenge voltam, az élire fordult a balta a kezembe', meg el se találtam vele a vakszemét, de a balta élivel képen vágtam. Így volt, kérem alássan, meg akartam ölni a gyereket, el akartam oltani az élte világát, megérdemlem érte a büntetést, ítéljenek el érte, csak ezt a szegény fiut küldjék el kigyelmetek a hazájába, hogy ne keresse koldulással a kenyerét ilyen messze idegen földön, akad még ott énnekem jó emberem, ha én magam rossz voltam is, a ki felneveli, embert csinál belőle.

Erre a szóra lépett be a törvényszéki orvos, egy jóképű öreg ur, a kinek épp olyan jó volt a szíve, a milyen a képe, a ki adott jó véleményt annak, a ki megérdemelte, ha nem fizetett is meg érte. Az elnök kérdésére elmondta, hogy igenis a tavaszon a kis-hartyáni határban a gyűjtő esatornánál dolgozó földmunkások közt a járványos tifusz ütött ki, sokan belehaltak. A vádlott a tudomására hozott tünetekből következtetve e betegségben szenvedett s e betegség idézhet elő oly lélekállapotot, a melyben a büntetett a tettesnek nem impuálható.

— Andris te! szólott az elnök.

— Tessen parancsolni! kiáltott iskolás módon a gyerek s fölugrott a padról.

— Állj oda apád mellé.

A gyerek odaállt.

Erre azt kérdezte az elnök a gyerektől:

— Szereted te apádat?

A gyereknek szemébe szaladt a könny s ölegetni kezdte a roskatag embert.

— Hogyne szeretném.

Ugy folyt végig az arcán a könny, hogy a hallgatóság törülni kezdte a szemét. Sirt a törvényszék is és felmentette a vádlottat. Sirt még a vén viharvert börtönőr, János is, legalább sűrűn emelgette a bal öklét a szeméhez.

Még az ügyész is megnyugodott az ítéletben.

Képeinkhez.

Képek a pusztáról.

Három hangulatos szép képet mutatunk be itten a pusztáról. A kedves, csinos képeket *Wagner Sándor* hazánkfia festette, a ki becsületet és elismerést szerzett a magyar festőművészetnek a külföldön is.

A *szénás szekér* a czime első képünknek. A réten lekaszálták a friss szénát s kazalba rakták. Mikor aztán érkezése van rá a gazdának, beszeke-rezi a majorságba. A *szénásszekeret* egykedvűen huzza a két czimeres ökör, melyeknek egykedvűsége tán odamagyarázható, hogy ugyancsak kevés részük lészen ezen illatos takarmányból.

Vágtatás a pusztán. Remek szép kép ez is. A fiatal gazdának valami baja van a házatáján; a hiradásra kocsiba fog s hajtatt haza. A csikók ugy

látszik maguk is érzik a veszedelmet s a megeresz-tett kantárt, mert repülnek mint a mesebeli sárkány.

A *csikósok.* A csikósok kemény gyerekek, egész életüket a pusztán, meg lovon töltik, a ménesben, mely gondjaikra van bízva, valósággal kiskirályok. Nem is valami kicsinylendő mesterség ám a csikósság, a szilaj ménes elég dolgot ad ő nekik, egy-egy szilaj paripát, ha megvágja magát és a szertelen pusztaságon végigszáguld, nem könnyű munka visszatérni a méneshez. Aztán a betyár-néppel is örökös viaskodásban áll a csikós. Az ugynevezett kapezabetyárok, lókötők, hál' Isten-nek mindegyre kivesznek ugyan már a magyar pusztáról. Kiüzi őket a zsandár, de a magjuk még egészen nem vészett ki, mert hallunk hirt lókötés-ről még ma is. A két csikós, a kiket mai szép ké-pünk feltüntet, hü festése az igazi magyar csikósnak.

LEVELES-SZEKRÉNY.

Gál István urnak. Kender beszerzése végett legczél-szerűbb volna, ha írna Kiszács község előljáráóságának (Bácsmegeye), amely a szegedi kiállításon gyönyörű ken-dereket állított ki. Onnét az árát is megfogják írni és mintát is szívesen küldenek. Hivatkozzék reánk. **Horváth Sándor urnak.** Levelét áttettük a Jelzalogforgalmi inté-zetnek, onnét közvetlenül fognak kérdéseire válaszolni. **Nagy Abonyi János urnak.** Tehenének véres tejelését bizo-nyára a takarmány okozza. A legelőn, ahová tehene jár, valószínűleg mérges gyomok vannak, a melyek a véres tejelést okozzák, amit az is bizonyít, hogy a legelőre hajtás előtt a tehen még rendesen tejelt s csak a legelő után adott véres tejet. Ne engedje tehenét az illető lege-lőre, fogja egy kissé jobb takarmányra, néhány nap alatt rendbe jön magától. **Hübchen Jakab urnak.** Mindenkinek szabad sertést vagy más állatot levágni és husát eladni, de az eladás előtt a községi előljáráóságtól köteles enge-délyt nyerni, mert a hus csak az egészségügyi vizsgálat alapján boesájtható közfogyasztásra. A husfogyasztási adót is megkell a bérlőnek fizetni. Előljáráóságának ebben igaza van, de ha a hus egészséges, a kimérést és eladást nem tilthatja meg. **H. E. urnak.** A köldök daganatot na-gyon tisztán tartsa, legjobb ha karbolos vízzel való ki-mosás után ruhával beköti és a karbolos mosást napjáb-an többször ismétli. **S. J. urnak.** Forduljon a Jelzalog-forgalmi intézethez, mely lapunkban is hirdetve van.

Jánosik József urnak. Legfölsőbb 4 frt évi adóval ró-ható meg. — **Bereczky János urnak.** A községi képviselő-testület hivatkozott határozatát, ha az alispán nem hagyja jóvá, fölebbezzék meg a vármegyei közigazgatási bizott-sághoz; hogyha ez sem hagyná helyben, az utolsó ut az, hogy fölebbezzék meg a belügyminiszterhez. — **Csiger Demeter urnak.** A budapesti villamos vasut igazgatósá-gához kell a kérvény beadni. A kocsivezetőnek nem kell óvadékot tenni, a kalauznak azonban igen s ez 50 frt. Fizetésük 35—50 frt között váltakozik. A kérvényt pos-tán is beküldheti, az óvadékot azonban csak akkor kell letenni, mikor alkalmazzák.

Betűtalány.

./
j. j. j. j. j. j.

A megfejtők között két, 1900. évre szóló képes naptárt sorsolunk ki.

Megfejtési határidő: november 10.

Budapesti piaczi árak.

Budapest, október hó 28 án.

Gabona. (Árak métermázsánként értendők.) Buza 76—81 kg
tiszavidéki 8.10 frttól 8.80 frtig, pestvidéki 7.85 frttól 8.60 frtig
fehérmegyei 8.10 frttól 8.65 frtig, bácskai 8.10 frttól 8.70 frtig
hánsági 8.10 frttól 8.70 frtig.

Rozs 70—72 kg. 6.35 frttól 6.55 frtig.

Árpa: takarmánynak 60—62 kg. 5.75 forinttól 6.00 frtig
égetni való 62—64 kg. 5.40 frttól 5.60 frtig, sörfőzdei 64—66 kg
6.60 frttól 7.00 frtig.

Zab 39—41 kg. 5.10 frttól 5.40 frtig.

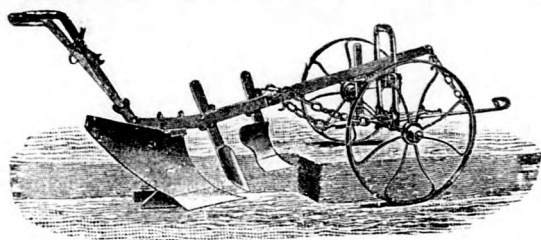
Tengeri 78—82 kg. 5.40 frttól 5.50 frtig.

Liszt ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7	8
	14.00	13.40	12.80	12.10	11.10	11.40	10.70	9.30	6.00

Buzakorpa, finom 4.30, durva 4.20 frt zsákkal együtt.

Egyéb magvak: mák 25—30 frt; bab fehér nagyszemű
6.00—7.50 frt, apró 6—7.00 frt, tarka 6—6.40 frt, lenese 7—9 frt,
borsó héjas 4.00—5.00 forint, köles 4.15—4.45 frt, kendermag
11.50—12.00 frt, repce 11.30—11.80 frt. lóhere 42—52 frt mm.-ként.

Egyetemes és mélyítő ekék

¶ acélgerendelyvel, páncélacél kormány-
lappal egy darabból. önvezetékkel, állítható
szarvakkal.

Többvasú ekék.

! Uj!
1898-iki } Finom-, szántó- és csuklós-boro-
szerkezet. } nak, rétboronák, háromtagu- és
egytagu hengerek.

UMRATH ÉS TÁRSA

mezőgazdasági gépgyárosok

BUDAPEST,

V. ker., Váci-körút 60. sz.

Vetőgépek, trieurók, rosták, kukoricza-
morzsolók, szecska-vágók, répavágók,
daráló- és őrlőmalmok, takarmányfű-
lesztők stb. nagy választékban.

Takarmányvásár. Réti széna 2.00—3.00 frt, muhar 2.20—2.80
forint, zsupszalma 1.50—1.70 frt, alomszalma 1.30—1.40 frt.

Juhvásár: hizalt ürü páronként 20.00—22.00 frt, feljavított
juh 17—19 frt, kiverő juh 96.00—11 20 frt, kecske 13—15 frt.

Sertésvásár. (Kőbánya.) 100 kgr.-kint élősúlyban 4%, és
45 kgr. levonás az életre. Elsőrendű 300—380 kgr. nehéz ser-
tésért 50—51 frt., vidéki sertés könnyű páronként 250 kilóig
49—50 frt. — Szalonna 56—62.

Marhavásár fizetnek páronként: elsőrendű jármos ökörér
350—380 frtig; középminőségűért 300—340 frtig; gyenge minő-
ségűért 260—270 frtig; hizott magyar és tarka ökör jobb minőségű-
mm.-ként élősúlyban 31—34 frtig, hizott magyar és tarka ökör
középminőségű 27—30 frtig. Fejős tehén, magyarfajt 20—32
forintig, tarka 20—32 frtig mmként. Élő borju 1 kgr. élő-
súlyért fizetnek minőség szerint 3)—48 krt. Vágott borju 1 kgr.
hussúlyért fizetnek 52—56 kr.

Budapesti központi vásárcsarnok árai.

Baromfivásár. Tyuk páronként 1.00—1.30, csirke 0.65—0.75
kappan 1.90—1.90 frtig, pulyka 4.20—5.30 frtig.

Tojás. 1 láda 38.00—39.50 frtig, meszes 00—00 frtig, tea-
tojás 100 drb 3.30—3.40.

Tejtermékek. Teavaj 0—1.00 frt, főzővaj 60-70 kr., turó 6—12
kr. kgr.-kint.

Zöldség. Sárgarépa 100 kötés frt 0.40—0.50, 1 mmázsa
3.00—4.00, Petrezselyem 100 kötés 0.00—0.00, 1 mmázsa 3.00—
4.00, zeller 100 drb 0.80—1.20, karalábé 0.60—0.80, vöröshagyma
100 köt. 0.50—0.80, 1 mmázsa 2.20—2.80, foghagyma 100 köt.
0.50—0.80, 1 mmázsa 110.0—18.—, vörösrépa 100 drb 0.50—0.80,
fehérrépa, fejeskáposzta 3.30—5.00, kelkáposzta 100 darab
0.80—1.00, vörös káposzta 4.00—6.00, fejessaláta 1.20—1.40,
kötött saláta 1.40—1.20, burgonya, rózsa, 1 mmázsa 1.80—2.00,
sárga 2.20—2.30.

1898. évi forgalom: 26,239 bál.

Felhívjuk a t. cz. gazdaközönség figyelmét a budapesti gyapju-aukceziókra

melyek az év folyamán több sorozatban, nevezetesen július
és szeptember hónapokban tartatnak meg.

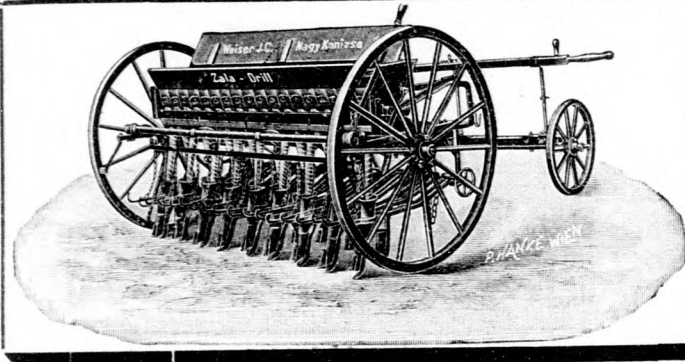
Az aukceziókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Buda-
pest, Dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények
a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkezdvezményben,
valamint ingyen raktározásban részesülnek.

Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással
szolgál:

HELLER M. s Társa

Budapest, V., Erzsébet-tér 13. sz.

WEISER J. C. gazdasági gépgyár és vasöntőde
NAGY-KANIZSÁN.

Magyarország legjobb sorvetőgépe a
ZALA-DRILL.

KITÜNTETVE: 1897. Kisbéri nemzetközi vetőgépversenyen, első díj: *állami arany érem*. Lévai nemzetközi vetőgépversenyen, első díj nagy üzemre: *arany érem*. 1898. Marosvásárhelyi kiállításon: *első arany díj*. Hódmezővásárhelyi vetőgépversenyen: első díj: *arany érem*.

Ajánlja továbbá: Perfecta, merítő korongos sorvetőgépeit, egyetemes egyes és kétvasu aczélekeit, az egyetemes ekékhez alkalmazható összes szerelvényeket, összes talajmivelő eszközöket, szénagyűjtőket, darálókat, járgányokat, rostákat és egyéb gazdasági gépeket.

A legújabb amerikai „Planet jr” rendszerű kézi kapáló és töltőgető ára **10** frt.

✻ Árjegyzék ingyen és bérmentve. ✻

MAGYARHON ELSŐ LEGNAGYOBB ÉS LEGIOSSZIRNEVEU ORAVLETE.

1847. 71. évi törvény.

Prusweller János

ORÁK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓÁLLÁSSÁI
RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközölteknek.

**A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár
részvénytársaság:**
szarvasmarha, borju, juh, kecske,
bárány és sertések

bizományi eladásával
foglalkozik.

A bizományba küldött állatokat — kísérő nélkül lehet feladni. A tulajdonosnak az eladásnál nem szükséges jelen lenni. A feladott állatokra a feladási-vevény ellenében megfelelő

előleget nyújt

hatóságilag megállapított kamatláb mellett.

Vasuti küldemények czimzendők:

Vásárpénztár, Budapest, Ferenczváros.

Levél-, sürgöny, telefonczim: „Vásárpénztár — Budapest.”

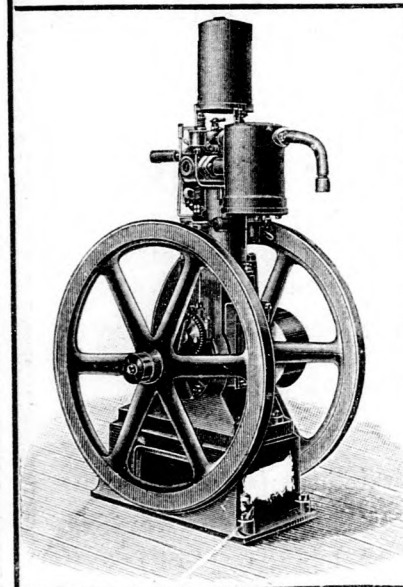
Ganz és Társa

vasöntőde és gépgyár részv.-társaság

B U D A P E S T E N.

Petroleum és benzin motoraink,

Msz. 469.

petroleum és benzin
lokomobiljaink

(Bánki és Csonka szab.
rendszere.)

**adómentes ásványolajjal
a legolcsóbb
hajtóerő.**

**Hatósági engedély
nélkül
bárhon felállítható.
nem tűzveszélyes,
egyszerű, tartós
szerkezetű,
gépészre nincs
szükség.**

Árjegyzéket kívá-
natra küldünk.

Készpénz kölcsön

földbirtokokra és házakra

a valódi becsérték háromnegyed részéig
20—60 évi törlesztésre. Birtokos fölmondhat
bármikor, pénztintézet ellenben nem.

Lebonyolítás 14 nap alatt.

Konvertálás bélyeg- és illetékmentes.

Semmi előleges költség.

Beküldendő csakis telekkönyvi kivonat és kataszteri
birtokiv-másolat.

**Ingtalan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet,
Budapest, VI., Váci-körut 39.**

A hatóságok és a legtekintélyesebb földbirtokok által is aján-
lott intézetünk tíz évi fennállása óta 50.000.000 frnyit kölcsönt
szavaztatott meg.

Gőzekéket, Gőz-utihengereket és Gőz-utimozdonyokat

a legteljesebb szerkezettel a legolcsóbb árak mellett szállít

John Fowler & Co.

Telefon 92-50. Budapest-Kelenföld, a vasútállomással szemben,

hol is épített új telepükön gőzeke szerkezeteiről iárlatot rendeztek be. Ugyanott teljesen berendezett tartalékrész raktárt és javítóműhelyt tartanak fenn.

Közlekedés vasuton és villamos vasuton.

ALFA SEPARATOR (RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG)
ezelőtt PFANHAUSER & Co.
ALFA-SEPARATOROK (LEFÖLŐZŐ-GÉPEK)
MINDENMŰ TEJGAZDASÁGI ESZKÖZÖK.
Tejgazdasági telepek teljes felszerelése.
* **BUDAPEST** *
VII. ERZSÉBET-KÖRÜT 45.
(ROYAL SZÁLLODA)

Gabonáinkat Vetőmagvak

értékesítsük a

legelőnyösebb beszerzése és értékesítése

Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél, Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 31. szám.

Szuperfoszfát,

chilisalétrom, kénsavas-káli, kénsavas-ammon
és egyéb műtrágyaféléket, továbbá

1^a rézgálicz 98-99%

jegecsekben és örölve, valamint egyéb permetező anyagokat legjutányosabban ajánl a

„HUNGÁRIA“

műtrágya, kénsav és vegyi-ipar részvénytársaság
BUDAPEST, VÁCZI-KÖRÜT 21.

„Patria“ irodalmi és nyomdai részvénytársaság, Budapest, (Köztelek.)